Aalto-yliopisto

Lausunto 1 (3)
D/264/00.01.08.00/2020

20.3.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@minedu.fi

Viite OKM lausuntopyyntö VN/2837/2020 VN/2837/2020-OKM-1, 28.2.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö yliopistojen koulutusvastuiden muuttamista koskevista esityksistä

Aalto-yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua tässä Suomen korkeakoulukentän rakenteellisen kehittämisen kannalta tärkeässä asiassa.

Aalto-yliopisto **lausunto koskee Jyväskylän yliopiston esitystä laajentaa koulutusvastuitaan tekniikan alalle** (tieto- ja viestintätekniikka) kaikilla tutkintotasoilla. Muihin esityksiin koulutusvastuiden laajentamisesta Aalto-yliopisto ei ota kantaa kuin huomauttamalla, että yliopistojen erikoistumisen ja profiloitumisen täytyy olla keskeinen ohjaava periaate kaikkia koulutusvastuiden laajentamista koskevia esityksiä arvioitaessa: tarpeettomia päällekkäisyyksiä on karsittava ja vahvuuksiin keskityttävä määrätietoisesti. Koulutuksen perustana tulee olla laadukas ja kansainvälisesti verkottunut ja vaikuttava tutkimustyö.

Suomalainen yliopistokenttä toimii peruuttamattomasti globalisoituneessa toimintakentässä ja kilpailutilanteessa. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma vahvistaa tutkimuksen ja korkeakoulutuksen vision tavoitteen tki-menojen nostamisesta 4 %:iin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Tämä edellyttää valtavaa yksityisen sektorin lisäpanostusta suomalaiseen tki-toimintaan. Tavoite voidaan saavuttaa vain, jos suomalaiset tki- ja koulutusyksiköt saavuttavat sellaisen kansainvälisen merkittävyyden, että houkuttelevat laadullaan ja laajuudellaan suuria yrityksiä kohdistamaan tki-investointinsa näiden yksiköiden yhteyteen Suomeen.

Aalto-yliopisto
<Yksikkö/Laatija>
Postiosoite
PL 11000
00076 AALTO
Käyntiosoite
Otakaari 24
02150 Espoo
Puhelin 09 47001
Y-tunnus 2228357-4
aalto.fi
etunimi.sukunimi@aalto.fi
VAT FI22283574
Kotipaikka Helsinki

Tämä on valtava haaste Suomelle, jonka sinänsä erinomaisen **yliopistosektorin** kerta toisensa jälkeen tunnistettu **haaste on pirstaloituminen** kansainvälisessä katsannossa kovin **pieniin yksiköihin**: pienet yksiköt, vaikka olisivat laadukkaita, eivät pysty kannattelemaan niin monipuolista ja vaikuttavaa tutkimuksen, koulutuksen, kehittämisen ja innovaatioiden ekosysteemiä, että ekosysteemi muodostaisi kansainvälisessä vertailussa houkuttelevan ympäristön yritysten suuren mittakaavan tki-toimintojen sijoituspaikaksi. Tätä suomalaisen järjestelmän rakenteellista kilpailuhaittaa on tehokkaasti korjattu yliopistojen profiloitumistyöllä ja päällekkäisyyksien purkamisella. Tekniikan alan yliopistojen yhteistyö on saavuttanut yliopistojen toisiaan täydentävien profiilien ja roolien terävöittämistyössä merkittäviä tuloksia. Jyväskylän yliopiston koulutusvastuun laajentuminen esitetyllä tavalla olisi suoraan vastakkaista viime vuosien profilointi- ja sitä kautta kilpailukyvyn korjaamistyölle.

On myös selvää, että suomalaisen **yliopistokoulutuksen kilpailukyvyn täytyy perustua kansainvälisesti johtavalle laadulle**, joka yliopistokontekstissa tarkoittaa suurelta osin **koulutuksen saumatonta kytkeytymistä uutta luovaan, kansainvälisesti johtavaan tutkimukseen**. Tämä on haaste myös tekniikan alan koulutukselle. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tuoreen selvityksen (Tekniikan korkeakoulutuksen arviointi, KARVI 3:2020) mukaan tekniikan alan koulutustarjonnan profiilissa on kokonaisuutena katsoen vielä paljon kehittämistä. Erityisiä haasteita kansallisella tasolla on koulutustarjonnan perustumisessa pitkäjänteisesti rakennetun tieteellisesti ensiluokkaisen ja yhteiskunnallisesti verkottuneen tutkimusyhteisön toimintaan sekä, samaan asiaan liittyen, riittävän suurten tutkimus- ja opetusyksiköiden rakentamisessa. Jyväskylän yliopiston koulutusvastuiden laajentaminen tekniikan alalle vahvistaisi tekniikan alan koulutuksen tunnistettuja rakenteellisia ongelmia.

Tämä näkökulma korostuu entisestään juuri tieto- ja viestintätekniikan alalla. Suomessa on viime vuosina julkaistu lukuisia raportteja mm. digitaalisen alustatalouden edellytyksistä ja tekoälyn tuomista uusista yhteiskunnallisista mahdollisuuksista. Yksi jaettu johtopäätös näyttäisi olevan, että tieto- ja viestintätekniikan teoreettinen osaaminen ja koulutus on Suomessa korkealla tasolla, mutta tavoiteltujen vaikutusten saavuttamiseksi tarvitaan paljon enemmän tieto- ja viestintätekniikan tutkimusta ja koulutusta, jossa tieto- ja viestintätekniikka liittyy saumattomasti sitä soveltaviin ja hyödyntäviin aloihin. **Tekniikan alan tieto- ja viestintätekniikan** koulutuksessa tämä tarkoittaa yksiselitteisesti sitä, että **koulutuksen tulee tapahtua laajemman tekniikan alan koulutuksen kontekstissa, jossa tieto- ja viestintätekniikkaa tutkitaan, koulutetaan ja sovelletaan muuhun tekniikan alan tutkimukseen, koulutukseen ja soveltamiseen syvällisesti integroituna**. Jyväskylän yliopistolla ei ole tarjota tekniikan alan tieto- ja viestintätekniikkaa tästä näkökulmasta, mistä seuraa, että Jyväskylän yliopiston esitystä koulutusvastuun laajentamisesta tekniikan alalle (tieto- ja viestintätekniikka) ei voi perustellusti tukea. Tieto- ja viestintätekniikan alueella Jyväskylän yliopisto on profiloitunut toisaalta matemaattis-luonnontieteelliseen koulutukseen ja toisaalta kauppatieteelliseen koulutukseen. Tätä profiilia on syytä vahvistaa ja syventää, ei heikentää.

Tämän periaatteen valossa **Aalto-yliopisto ei voi tukea Jyväskylän yliopiston esitystä koulutusvastuiden laajentamisesta tekniikan alalle**.

Ilkka Niemelä
rehtori